

HMOTNÁ

PŘIPOUTANOST

Přednáška z Bhagavad-gíty 4.10, 29.12.1996, středisko ISKCONu v Praze

*vlta-raga-bhaya-krodhá
man mayá mam upaśrítah
bahavo jñana-tapasa
puta mad-bhávam agatah*

Osvobození od ulpívání, strachu a hněvu, zcela pohroužení ve Mně a nacházejíce ve Mně své útočiště, byli v minulosti mnozí očištěni poznáním Mne Samotného, a tak všichni dosáhli transcendentální lásky ke Mně.

VÝZNAM: Jak bylo popsáno dříve, pro toho, kdo je příliš ovlivněn hmotou, je velmi těžké pochopit osobní povahu Nejvyšší Absolutní Pravdy. Lidé, kteří jsou připoutáni k tělesnému pojetí života, jsou obvykle tak pohroužení v materialismu, že je pro ně téměř nemožné pochopit, jak může být Nejvyšším nějaká osoba. Takoví materialisté si nedovedou ani představit, že existuje transcendentální tělo, které je nepomíjivé, plné poznání a věčně blažené, v materialistickém pojetí je tělo pomíjivé, plné nevědomosti a naprosto nešťastné. Proto když lidé slyší o osobní podobě Pána, v myslí se jim obvykle vybaví tatáž tělesná představa. Pro takové materialisty je svrchovanou podoba gigantického hmotného projevu, a následkem toho se domnívají, že Nejvyšší je neosobní. Jelikož jsou příliš pohroužení v hmotném životě, pojetí, že živá bytost zůstane osobností i po vysvobození z hmoty, jim nahání hrůzu. Když jsou poučeni, že duchovní život

je také individuální a osobní, mají strach stát se znovu osobami, a tak přirozeně dávají přednost jakémusi splynutí s neosobní prázdnotou. Živé bytosti obvykle přirovnávají k bublinám v oceánu, které s ním splynou. To je nejvyšší dokonalost duchovní existence, které lze dosáhnout bez individuální osobnosti. Je to jisté hrůzostrašné stádium života, ve kterém chybí dokonalé poznání o duchovní existenci. Mnoho lidí navíc nedokáže duchovní existenci vůbec pochopit. Jelikož jsou zaskočení mnoha teoriemi a protiklady mezi různými druhy filozofické spekulace, jsou jimi znechuceni či rozhněvani a dojdou k hloupému závěru, že žádná svrchovaná příčina neexistuje a že vše je z konečného hlediska prázdnota. Takoví lidé se nacházejí v chorobném stavu života. Někteří lidé jsou příliš připoutáni k hmotě, a proto nevěnují duchovnímu životu pozornost, jiní chtějí splynout se svrchovanou duchovní příčinou a další nevěří ničemu, neboť se v beznaději rozhněvali na duchovní spekulace všeho druhu. Tato poslední třída lidí hledá útočiště v různých omamných látkách a své působivé halucinace někdy pokládá za duchovní vize. Člověk se musí zbavit všech těchto tří stádií připoutanosti k hmotnému světu: (1) zanedbávání duchovního života, (2) strachu z osobní duchovní totožnosti a (3) pojetí prázdnoty, které pochází ze zklamání v životě. Aby se živá bytost oprostila od těchto tří stádií hmotného pojetí života, musí se pod vedením pravého duchovního mistra

zcela odevzdat Pánu a řídit se pravidly a usměrňujícími zásadami oddané služby. Poslední stádium oddanosti se nazývá *bhava* neboli transcendentální láska k Bohu.

Jak uvádí *Bhakti-rasámṛta-sindhu* (1.4.15-16), dílo popisující vědu, kterou je oddaná služba:

*ádau śraddha tatah sadhu
saṅgo 'tha bhajana-kriyá
tato 'nartha-nivṛtīh syat
tato nīstha rucis tatah*

*athasaktis tato bhávas
tatah premábhyudañcati
sadhakānam ayam premanah
prádurbháve bhavet kramah*

„Na počátku musí mít člověk předběžnou touhu po seberealizaci. To ho přivede do stádia vyhledávání společnosti duchovně pokročilých osob. v dalším stádiu dostane zasvěcení od pokročilého duchovního mistra a podle jeho pokynů se jako začínající oddaný zapojí do procesu oddané služby. Vykonáváním oddané služby pod vedením duchovního mistra se oprostí od veškeré hmotné připoutanosti, ustálí se v seberealizaci a získá chuť pro naslouchání o Absolutní Osobnosti Božství, Šri Krsnovi. Tato chuť v oddaném dále probouzí připoutanost k vědomí Krsny, která dozrává v *bhavu* neboli předběžné stádium lásky k Bohu. Skutečná láska k Bohu se nazývá *prema*, a je nejdokonalejším stádiem života.“ Ve stádiu *premy* je živá bytost neustále zaměstnána transcendentální láskyplnou službou Pánu. Pozvolným procesem oddané služby pod vedením pravého duchovního

mistra tedy může člověk dosáhnout nejvyššího stádia, kdy je osvobozen od veškeré hmotné připoutanosti, od strachu z vlastní individuální duchovní osobnosti a od zklamání, které vede k filozofii prázdnoty. Pak může nakonec dospět do sídla Nejvyššího Pána.

Tento verš je velmi poučný. První řádek nás poučuje o tom, čeho se musíme vzdát, abychom udělali pokrok v duchovním životě. Druhý řádek nás poučuje, co musíme přijmout, abychom pokročili. Třetí řádek nás poučuje o tom, jaký je proces pokroku a čtvrtý řádek o tom, co je cílem toho, že člověk zavrhne jisté věci, určité věci přijme a správně následuje daný proces. Je to tedy zcela úplný návod k vědomí Krsny.

První řádek začíná slovem *vita*, což znamená „být osvobozen od“, a pak následují tři slova: *raga*, *bbaya*, *krodha*. To jsou tři věci, kterých se musíme zbavit. První slovo je *raga*, což znamená připoutanost, hmotná připoutanost. Šríla Prabhupáda dával jako příklad krátký příběh z Bengálska! Bengálsko je velmi dobře zavodněná část Indie. Je to oblast, kde se do moře vlévá mocná řeka Ganga. A protože je Ganga tak ohromná řeka, rozděluje se na své cesty do mnoha větví a ramen. A všechna ramena Gangy se vlévají do Bengálského zálivu

a protékají indickým státem zvaným Bengálsko. Všechny tyto řeky jsou Ganga, ale jedno rameno je známé jako Hugli, další je Jalaṅgi, další je Sarasvati, jiná je Brahmputra... V Bengálsku je proto velmi běžným způsobem dopravy cestování lodí.

Příběh, který Prabhupáda vyprávěl, aby znázornil připoutanost, se týká mladého muže, jehož rodiče zařídili jeho svatbu s dívkou z jiné vesnice.

V Indii se mezi hinduisty (hinduismus je náboženství odvozené z védských písem) neuzavírají manželství na základě toho, čemu se říká láska, ale co bychom spíše měli nazvat sexuální přitažlivost. Ve védské kultuře je dobře známo, že takové manželství mezi lidmi, kteří jsou okamžitě navzájem přitahováni, jakmile se setkají, je velmi křehké. Protože základ je emocionální a emoce se mění. V indické kultuře se sňatky uzavírají spíše na základě *svabhāvy*, což znamená povaha. Povaha mladého muže a mladé dívky je velmi pozorně prozkoumána *brābmāny*, kteří se specializují na zařizování sňatků. Spoléhají se na *Jyotir-śāstru*, což jsou astrologické védské texty. Podle astrologie dokáží určit karmickou povahu chlapce a dívky a zjistit, zda je jejich karmická přirozenost slučitelná. Pak doporučí rodině, která má syna na ženění nebo dceru na vdávání, jinou rodinu, která má také dceru nebo syna, a podle astrologie to vypadá, že by byli dobrý pár.

Rodina tohoto mladého muže tedy zařídila, aby se oženil s dívkou z vesnice proti proudu řeky. Cesta do té vesnice trvala celou noc veslování proti proudu. Nevím, zda jste to viděli, jsou to takové dlouhé lodě ze dřeva a bambusu a jsou poháněny veslem, které je upevněno na zádi a kterým se pohybuje sem a tam. Mladý muž si tedy najal takovou loď, aby se přes noc doplavil do vesnice své budoucí manželky. Právě když zapadlo slunce, nastoupil do lodi a převozník začal pohybovat veslem. Mladý muž si řekl: „Nyní si odpočinu.“ Bengálské říční lodě mají uprostřed bambusové

Naše duchovní totožnost je osobní, všichni jsme věčně duchovní osoby. Toto tělo je navenek také osobní, ale ve skutečnosti je to jen stín osobnosti.

přístřeší, pod které se schoval, přikryl si hlavu přikrývkou a šel spát. Příští ráno vycházelo slunce a začalo se rozednívat. Mladý muž se probudil a šťastně se posadil a myslel si: „Nyní právě přijíždíme k vesnici mé budoucí ženy.“ Byl velice nadšený a vyšel ven z přístřešku, zhluboka se nadechl, rozhlédl se a uviděl, že je stále u své vesnice. Viděl převozníka, jak vesluje, a řekl: „Nikam jsme se nedostali!“ Převozník se rozhlédl: „Ó, máte pravdu!“ Mladý muž se zeptal: „Jak je to možné?“ Převozník se podíval a řekl: „Och, zapomněl jsem vytáhnout kotvu. Celou tu noc jsem vesloval, byla tma, nic jsem neviděl a nakonec jsme se nikam nedostali.“

Ta kotva představuje tento princip *raga*, připoutanost. Vědomí Krsny znamená odejít z tohoto hmotného světa opakovaného rození a smrti do transcendentálního duchovního světa Pána Krsny. Duchovní svět je místem, kam všichni patříme, protože každý z nás je věčná duchovní bytost. Tento proces *bhakti-yogy* je člun, na kterém se můžeme přeplovat z tohoto břehu rození a smrti na vzdálený břeh duchovního světa. Můžeme mít loď, nastoupit do ní a začít proces zpívání Hare Krsna, ale pokud nevytáhneme kotvu, zůstaneme na této straně. Čím jsme zakotveni v tomto hmotném světě? Jsou to nepříznivá hmotná pouta: jedení masa, nedovolený sex, hazard nebo mentální spekulace a požívání omamných látek.

Nebo také udržování připoutanosti k lidem, kteří jsou zapleteni v těchto činnostech. Říká se tomu *asat-saṅga*, nečistá společnost. My sami se můžeme osobně snažit vyhybat se těmto věcem, ale pokud se sdružujeme s lidmi, kteří jsou pohrouženi v těchto hříšných návycích, budeme také znečištěni. Někdy lidé kritizují: „Vy Hare Krsna jste sekta, protože si zařídíte chrám, zavřete

v něm lidi a kážete jim: ‚Nechodte a nesdružujte se s lidmi venku.‘ Vaši lidé pak vyvinou velmi uzavřenou mentalitu a uzavírají se před společností. To není dobré, to není zdravé. Měli byste učit svoje lidi, aby se s každým pěkně stýkali, aby byli normální.“ Ale co to znamená „normální“? Normální znamená v tomto věku tyto čtyři věci: jedení masa, nedovolený sex, hazard, omamné látky. A tyto věci představují duchovní nemoc.

Celý svět je plný této nemoci zvané *maya* a tento chrám je nemocnice. Nemocnice pro léčení *mayi*. Není pravda, že se uzavíráme před lidmi zvenku, ale náš vztah k nim je jako vztah lékaře k pacientovi. Lékař vychází z nemocnice a chodí do domů lidí, kde jsou nemocní. Navštěvuje je a oni jsou rádi, že ho vidí. Ale lékař, pokud je zkušený, je velmi opatrný, aby se sám nenakazil tou nemocí. Někde jsem četl, že nemocnice jsou přirozeně mezi místy, kde je nejpravděpodobnější, že může vypuknout velmi vážná nemoc, protože tam přichází tolik nemocných lidí. Proto musí být v nemocnicích tak přísní, aby zajistili, aby nemoc nepronikla ven a nenakazila všechny. Lékaři, kteří chodí sem a tam, jsou velmi opatrní. Podobně i v Hare Krsna chrámu jsme velmi opatrní, abychom potlačili tuto nemoc zvanou *maya*. To je vytahování kotvy. Jestliže nevytáhneme kotvu, nebudeme úspěšní ve svém vědomí Krsny. To je první bod - chcete-li vážně udělat pokrok ve vědomí Krsny, pak musíte být odhodlaní vytáhnout kotvu, zůstat mimo hmotné znečištění.

Druhá věc, které se musíme zbavit, je *bhaya*. *Bhaya* znamená strach. Lidé jsou připoutáni k tomuto hmotnému tělu, které je plně utrpení. Jsou-li trochu inteligentní, budou nakonec frustrování tím, že mají hmotné tělo. Ale protože jsou jen trochu inteligentní, ne velmi inteligentní, myslí si, že osoba je tělo,

takže zbavit se těla, zbavit se hmotného utrpení, znamená zbavit se osobnosti, stát se tím, čemu někteří filozofové říkají „neutrální entita“. Neutrální entita je něco, co nelze žádným způsobem definovat. Nemá jméno, podobu, činnosti, touhy, jen existuje. Existují lidé, říká se jim impersonalisté, kteří si myslí, že cílem ducovního života je stát se něčím hned vedle nuly, téměř ničím. Ale ve skutečnosti je to strach, který zasahuje do našeho správného poznání.

Existuje pěkný příklad, který to znázorňuje. Je to o krávi, která byla přivázána v hořící stodole. Oheň byl všude kolem a ubohá kráva se velice bála a nařikala a v posledním okamžiku přišel farmář a vyvedl ji ven, do bezpečí. Ale kráva nikdy nezapomněla na okamžik, kdy byla obklopena ze všech stran oranžovými plameny ohně. Později se pásla kolem farmy a farmářka vyprala nové prádlo a vyšla ho pověsit ven na šňůru. Měla pěkné nové závěsy, prostěradla, vyprala je a pověsila na šňůru. Prádlo viselo na šňůře a vlálo ve větru a kráva byla za rohem domu, jedla trávu, chodila kolem, zvonek zvonil. Pak obešla roh domu a náhle stála před oranžovými prostěradly, která vlála ve větru. Oči se jí zvětšily, ocas napřímil ve vzduchu a utíkala pryč, jak nejrychleji mohla.

Impersonalisté jsou někdy pokládáni za velké filozofy, ale jejich filozofie je tato kraví filozofie, protože kráva nedokáže poznat rozdíl mezi oranžovými plameny ohně a plápoláním oranžové látky. Navenek to vypadá stejně, ale pokud je člověk trochu více analytický a více si všímá, vidí, že jsou to dvě zcela rozdílné věci.

Naše duchovní totožnost je osobní, všichni jsme věčně duchovní osoby. Toto tělo je navenek také osobní, ale ve skutečnosti je to jen stín osobnosti. Toto

hmotné tělo je plné všemožných problémů: zrození, smrt, nemoci, stáří. Ti, kdo těmito problémy trpěli znovu a znovu se přirozeně cítí spálení, jak se říká. Pak se uchýlí k nějakému druhu meditace nebo jógy, aby negovali svou osobní existenci, chtějí se stát neutrální entitou, neosobní bytostí, která jen pluje ve světle *brahmanu* a nevidí nic a neslyší nic, jen světlo. Ale když slyší z Bhagavad-gíty a Šrímad-Bhágavatamu, že skutečný stav osvobození je stav věčné osobní existence v láskyplném vztahu k Nejvyšší Osobnosti Božství, Krsnovi, polekají se jako ta kráva a řeknou: „Neeee.“ Nemohou to přijmout. A to je další překážka, *bhaya*.

Poslední je *krodha*, neboli hněv. Je velmi snadné pochopit, že pokud se snažíme praktikovat vědomí Krsny, ale nevytáhneme kotvu a neosvobodíme se od strachu z osobní duchovní existence, pak budeme velice frustrováni a můžeme se dostat do bodu, kdy řekneme: „To jsou všechno nesmysly, nefunguje to. Zkoušel jsem to, nefunguje to. Nechám toho. Jsem už

zpívání a poslouchání svatého jména, pak bude moci překročit tyto trojí překážky - *raga*, *bhaya*, *krodha*. A Pán Krsna říká v dalším řádku *bahavo*, což znamená mnoho. Mnoho lidí to udělalo, mnozí byli úspěšní v tomto procesu. A pak říká: „Ale existuje tajemství jejich úspěchu.“ Máme se uchýlit ke Krsnovi, ale je něco, co můžeme udělat, co zajistí, abychom dosáhli cíle. Uchýlit se ke Krsnovi s poznáním *jñanou*. Přijmout Krsnovu ochranu neznámá slepé následování, ne jako ovce. Ale *jñána* znamená, že ve vědomí Krsny existuje tolik poznání - Bhagavad-gíta taková, jaká je, Šrímad-Bhágavatam, Caitanya-caritámṛta... - Šríla Prabhupáda nám dal celou knihovnu transcendentální literatury. Neměli bychom být tedy tupí, pouze hloupí následovníci. Rozvíjejte poznání, *jñánu*, odevzdejte se Krsnovi, ale poznejte, kdo je ten Krsna, kterému se odevzdáváte, poznejte proces, jak se Mu odevzdat.

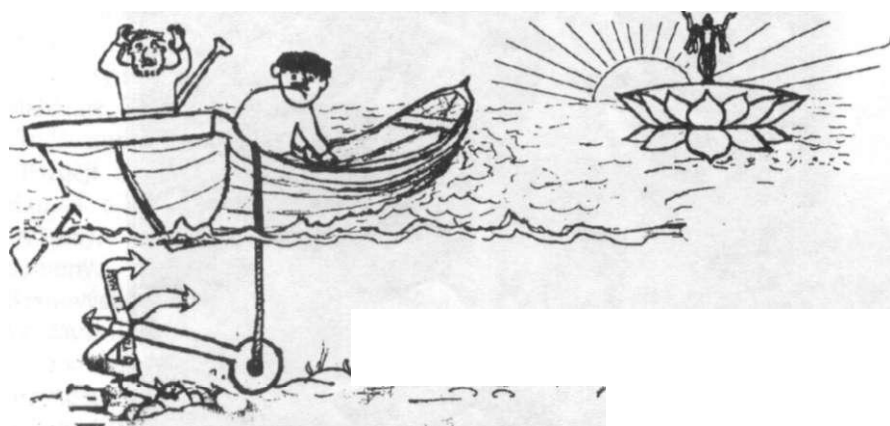
Další bod *tapasa* - člověk by měl dychtivě provádět askezi a ovládat své smysly. Měli bychom na tom pracovat

ale dnes se z lidí stávají takové velké brambory s očima, které sedí a dívají se na televizi. Na jedné straně mají sáček s bramborovými chipsy a na druhé straně láhev vodky vyrobené z brambor vyzadu na dvorku. To je opak *tapasy*.

Musíme být odhodlaní vrátit se zpátky domů, zpátky k Bohu. To znamená, že musíme zanechat těchto pohodlných, hloupých, líných zvyků. Někdo může říci: „To vypadá velice obtížné. Namáhat si tak mozek, abych se naučil tuto filozofii, provádět odříkání, vstávat brzy ráno. Zpívat Hare Krsna před Božstvy a tančit - tančit v půl páté ráno! Jak to můžete dělat? A pak zpívat šestnáct kol - moje prsty budou tak unavené. Všechno to poznání a odříkání, co nám to přinese?“

Dalším slovem Krsna odpovídá na tuto otázku: *puta*. *Putá* znamená, že se očistíte. Dobrá, tak se očistíte, ale co to přináší? Pak Krsna odpovídá na tuto otázku: *mad-bhavam agatah*. Pak dosáhneš Mé povahy. A jaká je Krsnova povaha, Jeho přirozenost? *Sac-cid-ananda vigraha*. Věčný, plný poznání a plný blaženosti. A *vigraha* znamená podoba. Pěkná podoba čisté transcendence. Vyzadu na zdi vidíte krásnou podobu Šrí Šrí Rádhy a Krsny, sedí spolu, Božský pár. Tento obraz je oknem do duchovního světa. Můžete vidět, jak krásně spolu vypadají Rádha a Krsna, a všude kolem sláva Vrndávanu, Krsnova vlastního sídla. A všechny ty podoby na obraze nejsou hmotné, jsou duchovní. Jsou to čisté podoby, které jsou prostoupeny čistým poznáním a blažeností. A toto poznání a blaženost pochází od tohoto Božského páru, Rádhy a Krsny. To je Krsnova příroda. Všechno, čeho se snažíme dosáhnout a užívat si v tomto mrtvém hmotném světě, je pouze odrazem Krsnovy *lily*, Jeho transcendentálních zábav, Jeho transcendentálního sídla. Krsnova přirozenost je to, co všichni chceme. Každý chce být šťastný, nikdo nechce zemřít. Každý chce mít plné poznání, proto stále čteme noviny, díváme se na zprávy v televizi. Chceme poznání. Úplného stavu věčnosti, plného vědomí, plné blaženosti lze dosáhnout s Krsnou v duchovním světě. Proto bychom měli následovat tento proces, s poznáním a odříkáním, abychom se očistili. Děkuji vám za vaši laskavou pozornost.

Hare Krsna

unaven tím mluvením o náboženství a o Bohu. Zkoušel jsem to, nefunguje to a je to všechno nesmysl.“ A pak se člověk snaží najít Boha v láhvi vodky nebo v marihuanových cigaretách nebo v pilulkách LSD. *Krodha*, frustrace je další překážkou, kterou musíme překonat. A co musíme dělat? Vzdáme se připoutaností, strachu a hněvu a co musíme přijmout?

Musíme přijmout útočiště u Pána Krsny. *Man maya mam upašritah* - přijmi ve Mně své útočiště. Přijmout plnou ochranu u Krsny v tomto věku zvláště znamená přijmout plně útočiště v procesu zpívání Hare Krsna *maha-mantry*. Jak jsme to před malou chvílí dělali asi hodinu - zpívat svaté jméno Pána velmi sladce, melodicky. Jestliže se člověk dokáže připoutat k tomuto

a učinit to svým zvykem. Koneckonců je to *bhakti-yoga*, jóga znamená askeze, disciplína. Nyní jsme naneštěstí velmi líní, slabí a ospalí a nic nebereme moc vážně. Náš návyk v této západoevropské kultuře je cítit se velmi pohodlně v tomto hmotném těle. To je zde zvykem: žít v pěkném teplém domě, vybavit dům velmi bohatě měkkými pohovkami a televizorem a lednicí plnou věcí a vychlazených nápojů. A pak sedíte na pohovce a stanete se tím, čemu se v Americe říká „pohovková brambora“. Velká brambora sedící na pohovce. Když jsem byl malý chlapec, maminka mi dala jako hračku soubor očí, uší a úst se špendlíky. Vezmete bramboru a zapícháte do ní plastické oči, uši, ústa, klobouk... Jmenovalo se to „Hlava pana Brambory“. Já jsem si s tím hrál,

